

Bilgi Yönetimi Dergisi

Cilt: 8 Sayı: 2 Yıl: 2025

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/by>

Hakemli Makaleler

Araştırma Makalesi

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 16.04.2025
Kabul tarihi: 19.11.2025
Yayınlanma tarihi: 31.12.2025

Article Info

Date submitted: 16.04.2025
Date accepted: 19.11.2025
Date published: 31.12.2025

Anahtar Sözcükler

*Azerbaycan Cumhuriyeti,
Eğitim-Bilim-Teknoloji
Politikaları, Bilgi Politikaları*

Keywords

*Republic of Azerbaijan,
Education-Science-
Technology Policies,
Information Policies*

DOI numarası

10.33721/by.1677354

ORCID

0000-0002-3797-0815 (1)
0000-0003-4040-3966 (2)

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Ulusal Eğitim, Bilim ve Teknoloji Politikalarında Bilgi Yönetimine Yaklaşım*

*Approach to Information Management in National
Education, Science and Technology Policies of the Republic
of Azerbaijan*

Eda Peri ERBAŞ

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Doktora Öğrencisi,
edaperierbas@gmail.com

Bülent YILMAZ

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi,
byilmaz963@gmail.com

Öz

Bilgi çağı olarak adlandırılan yeni dönem ile birlikte tüm alanlarda olduğu gibi eğitim, bilim ve teknoloji alanlarında da bilginin yönetimi bir gereklilik durumuna gelmiştir. Bu nedenle hem kamu hem de özel sektörün geleceğe yönelik strateji ve planlarında bilgi yönetimine doğru ve gerçekçi bakış açısı, rekabetin ve değişime uyum sağlamanın zorunlu koşulu olmuştur. Bilgi yönetiminin bu perspektifinden yola çıkılarak ortaya konulan bu çalışmada, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimine ilişkin özelliklerin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda bu çalışma, Azerbaycan'ın ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarının kapsamlı biçimde incelenmesiyle mevcut durumun ortaya konulmasını amaçlamaktadır. Ayrıca elde edilen bulgular doğrultusunda, söz konusu alanlarda uzun vadeli gelişim hedeflerine katkı sağlayabilecek ulusal düzeyde strateji ve uygulama modeli geliştirilmesine temel oluşturabilecek çıkarımların ortaya konulması hedeflenmektedir. Çalışmada, ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politika belgelerindeki bilgi yönetimi yaklaşımlarını ortaya koymak amacıyla betimleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler, doküman analizi ve literatür taraması yoluyla toplanmış; elde edilen belgeler ise içerik analizi yöntemiyle incelenerek içerik ve özellikleri açısından değerlendirilmiştir. Çalışmada, Azerbaycan'ın 1991–2023 dönemine ait eğitim, bilim ve teknoloji alanındaki tüm yasal politika ve strateji belgeleri incelenmiş; Montviloff'un belirlediği bilgi kaynakları, hizmetleri, sistemleri ve altyapısı çerçevesinde bilgi yönetimi açısından analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimiyle ilgili güçlü, kapsayıcı ve çok boyutlu bir yaklaşımın bulunmadığı görülmüş, bu eksik yanın geliştirilmesine gerek duyulduğu sonucuna varılmış ve konu kapsamında bazı öneriler geliştirilmiştir.

Abstract

With the advent of the new era referred to as the Information Age, the management of information has become a necessity in all fields, including education, science, and technology. Therefore, adopting an accurate and realistic perspective on information management has become a prerequisite for competitiveness and adaptation to change in both public and private sector strategies and future plans. Based on this perspective, the present study aims to identify the characteristics of information management in the national education, science, and technology policies of the Republic of Azerbaijan.

*Bu makalenin araştırma ve yayın süreci "Araştırma ve Yayın Etiğine" uygun şekilde yürütülmüştür.

**Bu çalışma Eda Peri ERBAŞ'ın Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde yürütülen "Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimine yaklaşım: Bir strateji geliştirme ve uygulama model önerisi" başlıklı tezine dayanılarak hazırlanmıştır.

At the same time, this study intends to reveal the current situation through a comprehensive examination of Azerbaijan's national education, science, and technology policies. Moreover, in line with the findings obtained, the study aims to present inferences that could serve as a foundation for developing a national-level strategy and implementation model, which could contribute to long-term development goals in these areas. In the study, a descriptive method was used to reveal the approaches to information management in national education, science, and technology policy documents. Data were collected through document analysis and literature review, and the obtained documents were examined using content analysis and evaluated in terms of their content and characteristics. The study examined all legal, policy, and strategy documents in the fields of education, science, and technology in Azerbaijan covering the period from 1991 to 2023 and analyzed them in terms of information management within the framework of information sources, services, systems, and infrastructure as defined by Montviloff. According to the results obtained, it was found that the national education, science, and technology policies of the Republic of Azerbaijan do not exhibit a strong, comprehensive, and multidimensional approach to information management. It was concluded that this gap needs to be addressed, and several recommendations were developed within the scope of the study.

1. Giriş

Teknolojik gelişmeler her alanda olduğu gibi bilimsel alanda da hızlı değişime neden olmaktadır. Teknolojinin yardımıyla yapılması kolaylaşan bilimsel çalışmalar toplumsal kalkınmayı hızlandırmaktadır. Bilgi, farklı konularla ilgili elde edilen olgu, gerçek ve ilkeler bütünüdür. Bilginin toplanması, depolanması teknolojik araç gereçlerle daha kolay hale geldiği için bilgi sorunsuz bir şekilde kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır (Uçak, 2010, s. 707). Bilgi, insan zihni tarafından üretilen her türlü kavram ve olgulardır. Bilgi yönetimi ise farklı kurum ve kuruluşların iş akışı sırasında ürettikleri bilgilerin düzenlenmesi, erişimi ve kullanımını bütünlük bir şekilde gerçekleştiren bir yaklaşımdır (Sungur, 2014, s. 670). Bilgi yönetimi genel olarak bilgilerin kaydedilmesi, işlenmesi, depolanması, analiz edilmesi ve raporlanmasını kapsamaktadır. Bilginin verimli ve güvenli bir şekilde işlenmesi yenilikçi teknolojilerle gerçekleştirilebilmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin köklü biçimde değiştiği ve geliştiği son yirmi-otuz yılda eğitim, bilim ve teknoloji politikalarının da kendisini bu değişime uyum sağlayabilecek biçimde yapılandırması oldukça önemli bir süreç olmuştur. Söz konusu uyum sağlama sürecinin en önemli bileşenlerinden birisi de bilgi yönetimi alanıdır. Burada öncelikli olan durum, bilginin rekabet avantajı yaratabilecek unsurları ön plana alabilmesidir (Şeşen ve Şeşen, 2025, s. 114). Nitekim bilgi, günümüzde ekonominin ana kaynağı olarak kabul edilmekte ve organizasyonların rekabet avantajını sürdürebilmelerini sağlayan temel üretim faktörlerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Bir ve Karabay, 2014, s. 485). Bilgi kaynakları, bilgi hizmetleri, bilgi sistemleri ve bilgi altyapısı gibi alt bileşenlerden oluşan bilgi yönetimini yeterince ve sağlıklı bir biçimde içermeyen eğitim, bilim ve teknoloji politikalarının işlevsel olması ve dolayısıyla değişime uyum sağlama gücü düşük seviyede olacaktır. Yenilikçi eğitim sistemi bilim ve teknoloji alanında gelişmelerle birlikte şekillenerek bireylerin 21. yüzyılın becerilerini (öğrenme, yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı, üretkenlik, sosyal/kültürel beceriler vs.) kazanarak mezun olmalarını sağlamaktadır (Kasap, 2020, s. 1038). Benzer biçimde, bilim ve teknoloji alanı da bu eğitim sisteminden çıkmış bireylerle bilgi yönetimini doğru kullanan bir nitelikte olmalıdır. Günümüz dünyasında bunu beceremeyen toplum ve ülkelerin rekabeti, refahı ve kalkınmayı sağlamaları olanaklı görünmemektedir.

Bu nedenle, araştırma kapsamında Azerbaycan'da ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikaları çerçevesinde bilgi yönetimine yönelik yaklaşımın değerlendirilmesi, literatüre katkı sağlayarak alana özgün bir değer kazandıracaktır. Çalışma kapsamında Azerbaycan'ın ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikaları kapsamında bilgi yönetimine yaklaşımı ortaya konulmakta olup, konuyla ilgili temel yasal politika/strateji belgeleri incelenecektir.

2. Bilgi Yönetimi

Bilgi, politik, ekonomik, kültürel, sosyal ve sağlık gibi farklı alanlardan elde edilen düşünce ve birikimlerin basılı, yazılı veya elektronik ortamda varlık bulmasıdır. Bilginin etkili ve anlamlı bir şekilde kullanılabilmesi için toplanması, düzenlenmesi, depolanması, korunması ve kuşaktan kuşağa aktarılması gerekir (Külcü, 2018, s. 24). Bu süreç, bilgilerin kaybolmasını, değiştirilmesini veya yok olmasını engelleyerek hem bireysel hem de kurumsal hafızayı güçlendirir.

Bilgi, öğrenme, araştırma veya gözlem yoluyla elde edilen gerçeklerden oluşur ve iki ana türde sınıflandırılır: örtük bilgi ve açık bilgi. Örtük bilgi, bireyin zihninde bulunur ve yalnızca kişinin kendisi tarafından bilinir; açık bilgi ise yazılı, basılı veya elektronik ortamda herkes tarafından erişilebilir. Örtük bilgi, kayıt altına alındığında açık bilgiye dönüşür ve paylaşılabılır hâle gelir (Erdemir ve Koç, 2009, s. 160; Keohane and Nye, 1998, s. 85). Bu durum, bireysel bilginin toplumsal bilgiye dönüşmesini ve geniş kitleler tarafından erişilebilir hâle gelmesini sağlar. Buradan anlaşılmaktadır ki, bilgi yalnızca var olmasıyla değerli değildir; sistemli bir şekilde işlenip paylaşılması, onun gerçek faydasını ortaya çıkarır.

Bilgi yönetiminde bir diğer temel kavram veridir. Veri, bilginin işlenmemiş hâlidir ve tek başına doğrudan kullanılamaz. Araştırmalar sonucu elde edilen veriler, analiz ve formüller aracılığıyla enformasyona, enformasyonlar ise sistemli olarak işlenip depolandığında bilgiye dönüşür (Öztürk, 2009, s. 5). Bu süreç bilgiyi sadece bir birikim değil, aynı zamanda karar alma süreçlerinde kullanılabilir bir kaynak hâline getirir. Yani verinin bilgiye dönüşümü, bilginin yönetilmesinin ilk adımıdır.

Bilgi yönetimi, bu sürecin düzenli ve sistemli şekilde yürütülmesini sağlayarak bilgilerin üretimi, saklanması, paylaşılması ve kullanımını kolaylaştırır (Yılmaz, 2009, s. 97,107). Kurumlar açısından bilgi yönetimi, strateji belirleme, sorun çözme, uygulamaları geliştirme ve kurumsal belleğin oluşmasına katkı sağlar. Ayrıca bilgi yönetimi, kurumları her türlü bilgi kaybı veya güvenlik tehdidine karşı koruyarak sürdürülebilirliği destekler (Sungur, 2014, s. 671). Buradan çıkarılabilecek bir yorum, etkili bilgi yönetiminin kurumsal verimliliği doğrudan arttırdığıdır.

Bilgi yönetimi ile enformasyon politikası kavramları sıklıkla karıştırılır. Bilgi yönetimi, bilgiyi etkin şekilde işleyip değer yaratmayı amaçlarken, enformasyon politikası bilginin güvenli ve standartlara uygun biçimde yönetilmesini sağlar (Braman, 2011, s. 2-5). Bu iki kavram birlikte ele alındığında hem bilgi güvenliği sağlanır hem de bilginin stratejik amaçlara hizmet edecek şekilde kullanımı mümkün olur. Buradan anlaşılmaktadır ki, politika ve uygulama birbirini tamamlayan unsurlardır; birinde eksiklik diğerinin etkinliğini azaltır.

Teknolojik gelişmeler, internet, bilgisayarlar ve yapay zekâ sayesinde bilgi yönetimi önemli ölçüde kolaylaşmıştır. Büyük veriler artık hızlı ve etkin bir şekilde işlenebilir; bireyler ve kurumlar ihtiyaç duydukları bilgiye kolayca ulaşabilir (Ustaoğlu ve Akyol, 2021, s. 35). Bu durum, bilgi çağına yönetim ve erişim dinamiklerinin teknolojik araçlarla nasıl şekillendiğini açıkça göstermektedir. 1990'lardan itibaren bilgi yönetimi, bilginin sağlanması, düzenlenmesi, denetimi ve kullanımını kapsayan bir yönetim ilkesi olarak önem kazanmıştır (Selvi, 2012, s. 204). Bilgi profesyonelleri, yazılı, sözlü, işitsel ve elektronik ortamda bulunan bilgileri işleyerek gerekli güvenlik önlemlerini alır ve bilgiyi topluma sunar. Bu durum, bilgilerin sistemli ve şeffaf bir şekilde yönetilmesinin ne kadar kritik olduğunu ortaya koymaktadır (Odabaş, 2007, s. 101-103). Bu nedenle, etkili bilgi politikalarının ve yönetim uygulamalarının oluşturulması kaçınılmazdır.

3. Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Ulusal Eğitim, Bilim ve Teknoloji Politikalarında Bilgi Yönetimi

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte bağımsızlığını yeniden kazanan Azerbaycan Cumhuriyeti için, diğer alanlarda olduğu gibi eğitim, bilim ve teknoloji alanlarında da reformlar yapmak ve bu alanlarda ilerleme kaydetmek kaçınılmaz bir gereklilik olmuştur. Bu bağlamda devlet, ülkenin kalkınması için eğitim, bilim, teknoloji ve bilgi yönetimi alanlarında devlet programları, kanunlar, genelgeler, kararname, ulusal strateji belgeleri ve uluslararası iş birliği anlaşmaları kapsamında çalışmalar yürütmüş ve bu çabalar halen sürmektedir.

Eğitim politikaları, eğitim sisteminin gelişimini hızlandırarak toplumsal kalkınmayı güçlendirmektedir. Azerbaycan Cumhuriyeti'nde eğitim sisteminin gözden geçirilmesi ve yeniden şekillendirilmesi kapsamında 19 Haziran 2009 tarihinde "Eğitim Kanunu" yürürlüğe girmiştir. Kanun, tüm vatandaşların eşit bir şekilde eğitim alma hakkının sağlanması konusunda devletin sorumluluklarını belirlemektedir (Alekberv, 2022, s. 1). Aynı zamanda Azerbaycan Cumhuriyeti, eğitim alanındaki sorunların çözümüne katkı sağlamak amacıyla uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapmakta; bu kapsamda çeşitli eğitim programlarına katılmakta ve ikili ya da çok taraflı anlaşmalar imzalamaktadır (Gurbanlı, 2010). Toplum kalkınmasının temel unsurlarından biri olan bilim, toplumsal kalkınmayı kolaylaştırmaktadır. "2009-2015 yıllarında Azerbaycan Cumhuriyeti'nde Bilimin Geliştirilmesi için Ulusal Strateji" kabul edilmiş ve her sene 27 Mart tarihinde Azerbaycan Cumhuriyeti bilim gününü kutlanmaktadır (Bilim ve

Eğitim, 2022). Bunun dışında bilimsel faaliyetlerin yürütülmesini düzenlemek için Bilim Kanunu (14 Haziran 2016) yürürlüğe girmiştir. “Asrın Anlaşması” Eylül 1994'te imzalanarak Azerbaycan Cumhuriyeti'nin sosyo-ekonomik kalkınmasına zemin oluşturmuş, aynı zamanda teknoloji alanında yeniliklerin uygulanmasını ve ülkenin bilgi toplumunun kalkınmasını hızlandırmıştır. Devletin iletişim ve bilgi teknolojileri alanında ortaya koyduğu politikalar, bilişim alanında yasal temeller oluşturmaktadır. Vatandaşların bilgi alması, yayması ve kullanması, elektronik devletin oluşumu, elektronik ticaret, ülkenin ekonomik, sosyal ve entelektüel potansiyelinin güçlendirilmesi, bilgi ve birikime dayalı rekabetçi bir ekonominin oluşturulması temel hedeflerdendir. Politikaların uygulanması sonucunda Azerbaycan'da internet altyapısı hızla gelişmektedir (Anonim, 2010).

Azerbaycan Cumhuriyeti'nde bilimin gelişmesi, devletin öncelikli alanlarından biridir. Devletin bilim siyasetinin temel hedefleri şu şekilde açıklanmıştır:

- Bilimsel faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların teknik altyapısını yenilemek/güçlendirmek,
- Bilim alanında hukuki altyapıyı yenilemek ve geliştirmek,
- Bilim alanında nitelikli kadrolar yetiştirmek,
- Azerbaycan biliminin uluslararası bilim alanına uyumunu güçlendirmek (Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, 2022).

Bilgi politikası, ulusal kalkınma hedeflerine ulaşmak için bilgi kaynaklarının sistematik ve etkin şekilde kullanılmasını sağlamaktadır (Yılmaz, 1997, s. 12). Bu yaklaşım, bilgi yönetiminin yalnızca veri toplamakla kalmayıp, aynı zamanda bu veriyi işleyerek doğru zamanda ve doğru yerde kullanılmasını sağlamayı da içerdiğini göstermektedir. Bu kapsamda bilgi politikası, bilgi yönetiminin verimliliğini artırmakta, istihdamı desteklemekte ve ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır (Uçkan, 2006, s. 30). Bu nedenle, bilgi politikaları teknolojik ilerlemelerin teşvik edilmesi ve ekonomik kalkınmanın hızlandırılması açısından kritik bir role sahiptir. Bilgi politikalarının tarihsel süreç içinde evrildiği ve bilgi yönetiminin devlet programlarında daha merkezi bir konuma yükseldiği göz önünde bulundurulduğunda (Şeşen, 2024, s. 185), Azerbaycan'da da ulusal eğitim, bilim ve teknoloji alanlarında bilgi yönetiminin stratejik bir araç olarak benimsenerek ekonomik ve sosyal kalkınmayı desteklemesi gerektiği söylenebilir.

Azerbaycan'ın bilgi yönetimi stratejisi, ulusal kalkınma hedeflerine ulaşmak için bilgi kaynaklarının etkin kullanımı ve bilgi altyapısının geliştirilmesini bir arada ele almaktadır. Böylece bilgi yönetimi, ekonomik ve sosyal gelişimi destekleyen önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır (Erbaş ve Yılmaz, 2021, s. 110). Bu kapsamda, bilgi politikaları ve yönetim stratejileri ışığında Azerbaycan'ın ulusal politikalarındaki uygulamalar detaylı şekilde ele alınmalıdır. Literatürde ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimine yaklaşımla ilgili çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin Türkiye örneğinde yapılan araştırmalar (Yılmaz, 1997; Uçkan, 2006; Yılmaz ve Dalkıran, 2012; Karadeniz, 2019; Karadeniz ve Yılmaz, 2016; Ekici ve Yılmaz, 2020; Karadeniz ve Yılmaz, 2020; Ekici, 2021; Erbaş ve Yılmaz, 2021; Şeşen, 2024) bu alandaki çalışmalara örnek teşkil etmektedir. Azerbaycan Cumhuriyeti'nde ise bu konuda birçok yasal belge olmasına karşın eğitim, bilim ve teknoloji alanlarında bilgi yönetimine yaklaşımın ele alındığı bir çalışma bulunmamaktadır. Böyle bir çalışma Azerbaycan'ın ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarının incelenerek bu konudaki durumunun gözden geçirilmesi ve yapılacak değerlendirmelere dayanarak ulusal strateji ve uygulama modeli geliştirmek için öneriler sunulmasına yardımcı olacaktır.

Azerbaycan Cumhuriyeti, bilgi toplumuna geçiş sürecini ulusal kalkınmanın öncelikli alanlarından biri olarak benimseyerek bu alanda yasal ve stratejik düzenlemeler yapmaktadır. Azerbaycan'ın 2014-2020 yıllarını kapsayan “Bilgi Toplumunun Geliştirilmesine Yönelik Ulusal Stratejisi” ile 2016-2020 dönemine yönelik “Bilgi Toplumunun Geliştirilmesine İlişkin Ulusal Stratejinin Uygulanmasına Yönelik Devlet Programı” belgeleri, ülkenin bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaştırılması, dijital altyapının güçlendirilmesi ve bilgiye erişimin demokratikleştirilmesi hedeflerini içermektedir. Azerbaycan 21. yüzyılın başında modern bilgi teknolojilerinin getirdiği yenilikleri uygulayarak toplumun entelektüel ve bilimsel potansiyelinin, mevcut sosyo-ekonomik sorunlarının çözülmesinin ve demokrasinin gelişmesini desteklemektedir (İsmayılov ve Yusifova, 2022). Bu nedenle bilgi toplumunun oluşumu Azerbaycan'da da stratejik bir konu olarak ele alınmaktadır.

Özetle bilgi toplumu, bilgi üretimi, paylaşımı ve kullanımının ekonomik, sosyal ve kültürel hayatın merkezine yerleştiği; bireylerin, kurumların ve devletin bilgiye etkin şekilde eriştiği bir toplum modelidir (Yılmaz, 2018, s.45). Bu yapıda bilgi, ekonomik büyümenin yanı sıra demokratik katılım ve sosyal gelişim için de kritik bir kaynak olarak görülmektedir. Bilgi toplumunun oluşumunda sadece teknolojik altyapının güçlendirilmesi değil, bilgi politikalarının oluşturulması, eğitim sistemlerinin dönüşümü ve kütüphane kurumlarının etkin kullanımı büyük önem taşımaktadır (Yılmaz ve Aydın, 2011, s. 52). Sonuç olarak, bilgi toplumuna geçiş stratejileri, teknolojik altyapı geliştirmelerinin ötesinde, bilgi üretimi ve paylaşımının toplumsal kalkınmadaki önemini vurgulayarak bilgi temelli sosyal ve ekonomik dönüşümü desteklemektedir (Yılmaz, 2018, s. 49). Böylece ulusal kalkınmanın sürdürülebilirliği için bilgi politikalarının bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır (Şeşen ve Şeşen, 2025, s. 12).

2003-2012 yıllarını kapsayan Azerbaycan Cumhuriyeti'nin kalkınması için Bilgi ve İletişim Teknolojileri Ulusal Stratejisi hazırlanmış ve Azerbaycan'da "e-devlet" uygulaması başlamıştır. Bu gelişme kamu kurumlarında bilgi yönetimi kapsamında şeffaflığın sağlanması için atılan bir adım olarak nitelendirilebilir. 2003-2012 yılları arası Azerbaycan Cumhuriyeti'nin kalkınması için Bilgi ve İletişim Teknolojileri Ulusal Strateji Belgesi bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) kapsamında devlet politikasını, hedeflerini ve önceliklerini belirlemektedir (Azerbaycan Cumhuriyeti Dijital Kalkınma ve Ulaştırma Bakanlığı, 2022). Bu belgenin temel hedefi, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin BİT alanında olan yenilikleri ülke düzeyinde yaygınlaştırmasını sağlamaktır.

3. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Teknoloji çağında bilginin hızla yaygınlaşması tüm alanlarda olduğu gibi eğitim, bilim, teknoloji ve bilgi yönetimi alanlarında da politikalar ve devlet programları oluşturma durumunu ortaya koymaktadır. Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimine yaklaşımı belirlemek için yeni stratejiler geliştirebilmek önem taşımaktadır. Bu bağlamda bilgi yönetimini eğitim, bilim ve teknoloji politikalarının bir parçası olarak ele almak zorunlu görünmektedir.

Bu çalışmanın amacı; Azerbaycan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını kazandığı 1991 yılı sonrasında ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimine ilişkin yaklaşımın temel özelliklerini ortaya koymak ve bu doğrultuda ileride geliştirilecek stratejilere alt yapı oluşturabilecek bir çerçeve sunmaktır. Bu amaç bağlamında, çalışmanın hipotezi; "Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimine ilişkin güçlü, kapsayıcı ve çok boyutlu bir yaklaşım bulunmamaktadır." biçiminde oluşturulmuştur.

Çalışma kapsamında, Azerbaycan'ın bağımsızlığını kazandığı 1991–2023 döneminde yayımlanan ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarına ilişkin toplam 91 belge (anayasa, yasalar, kararnameler, yönetmelikler, resmî raporlar vb.) incelenmiştir. Bu belgeler, ülkenin bilgi yönetimi yaklaşımını, bilim ve teknoloji politikalarını, eğitim stratejilerini ve dijital dönüşüm hedeflerini ortaya koyan temel metinleri içermektedir. Araştırmada incelenen belgelere örnekler aşağıda verilmiştir:

- 460 sayılı Enformasyon, Bilgilendirme ve Bilgi Güvenliği Kanunu (1998): Burada bilgi kaynakları, sistemleri, teknolojik araç gereçlerin kullanımının yanı sıra, elde edilen bilgilerin toplanması, işlenmesi, depolanması ve paylaşımına ilişkin güvenlik önlemlerinin alınması ile ilgili süreçler yer almaktadır.
- 1024 sayılı Bilgi Edinme Kanunu (2005): Kanunun amacı, Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasası'nın 50. maddesi esas alınarak bilgiye erişim hakkının, herkesin özgür, engelsiz ve eşit koşullar altında hukuk ilkelerine dayalı olarak bilgiye erişiminin sağlanmasını belirlemektir.
- Azerbaycan Cumhuriyeti'nde Bilimin Gelişimine Yönelik Ulusal Strateji (2009): Azerbaycan Cumhuriyeti'nde bilimin gelişimini sağlamak, farklı konularda araştırmalar yapmak, konuyla ilgili teknik altyapının iyileştirilmesini hedeflemektedir.
- Azerbaycan 2020: Geleceğe Bakış Kalkınma Konsepti (2012): Ekonominin dengeli gelişiminin sağlanması, vatandaşların sosyal refahının artırılması hedeflenmektedir. Bilimin desteklenmesi, BİT'in geliştirilmesi ve bilgi toplumunun geliştirilmesi, aynı zamanda kültürel mirasın korunması gibi konulara değinilmektedir.

- 2011-2015 yıllarında “Azerbaycan Gençliği” Devlet Programı (2011): Program gençlerin eğitim almaları için eşit fırsatlar sunmak, işgücü piyasasının gereksinimlerini karşılayan rekabetçi genç personelin yetiştirilmesi, genç bilim insanlarının ve araştırmacıların sosyal güvenliğinin güçlendirilmesini ele almaktadır.
- 2014-2020 yılları Azerbaycan Cumhuriyeti’nin Bilgi Toplumu Geliştirilmesine Yönelik Ulusal Stratejisi (2014): Belgede bilgi toplumunun oluşturulması, bireylerin bilgi edinme haklarının sağlanması, sosyo-ekonomik ve kültürel alanların gelişimi, kültürel mirasın kurulmasını amaçlamaktadır. Teknoloji altyapısı güçlendirilerek e-devlet uygulaması kapsamında kamu yönetiminin etkinliğinin artırılması yer almaktadır.
- Azerbaycan 2030: Sosyo-Ekonomik Kalkınma İçin Ulusal Öncelikler (2021): Yenilikçi eğitimin geliştirilerek toplumsal kalkınmayı hızlandırmak, sosyal becerilerin artırılarak "yaşam boyu öğrenme"yi geliştirmek hedeflenmektedir. Özellikle tüm çocuklara okul öncesi eğitim verilmesinin önemi vurgulanmaktadır.

Çalışmada, ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politika belgelerinde bilgi yönetimine yönelik yaklaşımı ortaya koyabilmek amacıyla betimleme yöntemi kullanılmıştır (Kaya ve Şahin, 2013, s. 5). Bu yöntem, araştırma konusunun mevcut durumunu nesnel bir şekilde ortaya çıkarmak ve belgelerdeki eğilimleri, ilişkileri ve farklılıkları görünür kılmak açısından uygun görülmüştür. Araştırma verileri, ilgili politika belgelerinin sistematik olarak incelenmesi amacıyla doküman analizi ve konuyla ilgili mevcut bilimsel çalışmaların değerlendirilmesini sağlayan literatür taraması teknikleri ile elde edilmiştir (Koroğlu, 2015, s. 61; Kırıl, 2020, s. 173). Belgelerin içerik ve özelliklerini daha geniş bir perspektifle değerlendirebilmek, metinlerdeki kavramsal yapı ve temaları belirleyebilmek için ise içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir (Koçak ve Arun, 2006, s. 23). Bu yöntem, belgelerdeki anlam bütünlüğünü ortaya çıkarmaya ve bilgi yönetimi yaklaşımının temel unsurlarını sistematik biçimde sınıflandırmaya olanak sağlamıştır.

Çalışmada bilgi yönetimi Montviloff’un (1990, s. 7) yaklaşımı çerçevesinde dört ana başlık altında ele alınmıştır. Bunlar:

- **Bilgi Kaynakları:** Yazılı, basılı, elektronik ortamda bulunan bilgiler/verilerdir.
- **Bilgi Hizmetleri:** Bilginin/verinin farklı sistem ve ağlar aracılığıyla sağlanması, düzenlenmesi ve yayılması için sunulan hizmetlerdir.
- **Bilgi Sistemleri:** Bilginin toplanması, korunması ve yaygınlaştırılması amacıyla birlikte çalışabilen ve birbiri ile ilişkili sistemlerdir.
- **Bilgi Altyapısı:** Bilgilerin/verilerin elektronik sistemler aracılığıyla işlenmesi, depolanması, taşınması ve erişimini sağlayan her türlü donanım, yazılım ve standartlardır.

Araştırmada Montviloff (1990, s. 7) ile Ekici (2021, s. 4-5-6) ve Ekici ve Yılmaz (2020, s. 513-514)’ın çalışmalarına dayanarak bilgi yönetimi unsurları olarak ele alınan temel ve alt kavramlar Tablo 1’de gruplandırılmıştır:

Tablo 1

Araştırma Kapsamında Ele Alınan Bilgi Yönetimi Kavramları

Temel Kavramlar	Alt Kavramlar
Bilgi Kaynakları	• Bilgi/veri (bilgi üretimi, bilimsel yayınlar); • Bilgi kayıt ortamları (kitap, dergi, gazete, veri tabanı vs. kaynaklar; e-kaynaklar (kitap, dergi vs.); • Bilgi özgürlüğü (düşünce/ifade/basın özgürlüğü);
Bilgi Hizmetleri	• Bilgi/veri toplama, bilgi depolama, bilgi düzenleme, bilgi güvenliği; • Bilgi/açık erişim, e-hizmetler; • Bilgi merkezleri, bilgi toplumu, bilgi yönetimi/yöneticisi; • Eğitim, bilgi okuryazarlığı, okuma alışkanlığı/kültürü;
Bilgi Sistemleri	• Kullanılabilirlik/ bilişim/bilişim standartları; • Bilgi sistemleri, yönetim bilgi sistemleri, kütüphane bilgi sistemleri; • Portal, web sitesi, e-uygulamalar vb.

Bilgi Altyapısı	• Basılı/elektronik yayıncılık; • Bilgi teknolojileri/altyapısı (bilgi ve iletişim teknolojileri, yazılım, bilgi ağı/altyapısı, internet, bilişim altyapısı vb.); • Telekomünikasyon teknolojileri/altyapısı/hizmetleri (radyo, televizyon, 4.5/5G vb. uygulamalar ve iletişim sistemleri); • Modern teknolojiler (dijital/sayısal teknolojiler, yapay zekâ, nesnelerin interneti, bulut bilişim altyapısı, akıllı uygulamalar, mobil cihazlar).
-----------------	---

Çalışmada yukarıda sıralanan kavramların Azerbaycan resmî ulusal eğitim, bilim ve teknoloji belgelerinde geçiş sıklıkları ve bağlamları belirlenerek değerlendirmeler yapılmıştır.

4. Bulgular ve Değerlendirme

Bu bölümde Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimine yönelik yaklaşımını belirleyebilmek için eğitim bilim, teknoloji ve bilgi yönetimi alanlarıyla ilgili yasal politika belgeleri değerlendirilmektedir. Bu kapsamda 1991-2023 yıllarına ait “eğitim, bilim, teknoloji ve bilgi yönetimi” ile ilgili kanunlar, program, strateji belgeleri, devlet programları, genelgeler, kararnameler, yönetmelikler, tüzükler doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Araştırmada toplam 91 belge analiz edilmiştir. Araştırmadaki belge türleri ve sayıları şu şekildedir:

Tablo 2

Araştırmada İncelenen Politika Belge Türleri ve Sayıları

Belge Türü	Sayı	%
Anayasa	1	1,1
Kanunlar	13	14,4
Genelgeler	25	28,9
Kararnameler	22	23,3
Tüzükler	6	6,7
Politika ve Strateji Belgeleri	7	6,7
Devlet Programları	13	14,4
Diğer Belgeler	4	4,5
Toplam	91	100

Tablo 2'deki verilere göre belgeler arasında genelgeler ve kararnameler diğerlerine göre sayı olarak daha fazladır. Konuyla ilgili kanunlar ve devlet programlarının sayısı eşit olup politika ve strateji belgelerinin sayıca az olması dikkat çekmektedir. En fazla yayımlanan politika belgesi uygulama kural ve ayrıntılarını içeren genelgeler olmuştur. Politika belgelerinin çeşitliliğinin farklı işlevlere sahip olmalarından da kaynaklandığı söylenebilir. Diğer belgeler kapsamında 4 belge ele alınmaktadır. Bu belgeler bilgi yönetimiyle dolaylı ilişkili resmî rapor, stratejik değerlendirme veya kurum içi düzenleyici dokümanları kapsamaktadır.

Yukarıda türleri ve sayıları verilen politika belgelerinin yıllara/dönemlere göre dağılımı Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3*Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Eğitim Bilim ve Teknoloji ile İlgili Politika Belgelerinin Dönemlere Göre Dağılımı*

Belgeler	1991-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2022	Toplam
Anayasa	1	-	-	-	-	1
Kanun	4	3	2	2	2	13
Genelge	-	3	10	4	8	25
Kararname	3	1	-	7	11	22
Tüzük	-	1	1	2	2	6
Politika/strateji belgesi	-	-	2	3	2	7
Devlet programı	-	3	3	-	7	13
Diğer belgeler	1	-	1	1	1	4
Toplam	9	9	19	19	33	91

Dönemler itibarıyla bakıldığında, genelgelerin en çok yayımlandığı dönem 2006-2010, kararnamelerin ise 2016-2022 dönemidir. 1991-2000 ve 2001-2005 dönemlerinde yayımlanan politika ve strateji belgesi bulunmamaktadır. Genel olarak politika ve strateji belgelerinin diğerlerine oranla daha az olduğu görülmektedir. Tüm belge türlerinin yayımlanmasında 2006 yılından itibaren anlamlı bir artış eğiliminin başladığı ve 2016-2022 döneminde zirveye çıktığı anlaşılmaktadır. Bu durum, Azerbaycan Cumhuriyeti'nde konunun 2006 yılından sonra daha ciddi biçimde ele alındığı ve çabaların yasal düzeyde artırıldığı biçiminde yorumlanabilir.

Çalışmada ele alınan belgelerde bilgi yönetimi alt bileşenleri çerçevesinde geçen kavramlara ilişkin sayısal veriler aşağıdaki tablolarda sunulmuştur:

Tablo 4*Politika Belgelerinde Bilgi Kaynakları Bileşenine Ait Kavramların Geçiş Sıklıkları*

Bilgi Kaynakları	Sayı	%
Bilgi/veri üretimi	68	77,0
Bilgi özgürlüğü	15	16,4
Bilgi kayıt ortamları (kitap, dergi, gazete, e-kaynaklar)	4	4,4
Düşünce/ifade özgürlüğü	2	2,2
Toplam	89	100

İncelenen belgelerde bilgi kaynakları bileşenine ait geçen alt kavram sayısı 89'dur. Bunlar arasında en çok atıfta bulunulan kavram bilgi/veri üretimidir. Bilgi/veri üretimi çoğunlukla bilim ve teknoloji ile ilgili kaynaklarda geçmektedir. Düşünce/ifade özgürlüğü kavramları belgelerde en az yer alan kavramlardır. Kavramlar daha çok bilgi özgürlüğü kapsamında değerlendirilmiştir. Eğitim ve kütüphane ile ilgili belgelerde ise bilgi kayıt ortamları (kitap, dergi, gazete, e-kaynaklar) ile ilgili kavramlar yer almaktadır.

Tablo 5*Politika Belgelerinde Bilgi Hizmetleri Bileşenine Ait Kavramların Geçiş Sıklıkları*

Bilgi Hizmetleri	Sayı	%
Bilgi/veri toplama/düzenleme/güvenliği	47	50,0
Eğitim	20	21,5
Bilgi/açık erişim	11	12,0
Bilgi okuryazarlığı	6	6,6
Bilgi e-hizmetler	5	5,5
Okuma alışkanlığı/kültürü	4	4,4
Toplam	93	100

Politika belgelerinde bilgi hizmetleri bileşenlerine ait geçen alt kavram sayısı 93'tür. Bilgi ve veri toplama, düzenleme aynı zamanda bilgi/veri güvenliği kavramlarıyla bilgi hizmetleri kapsamında sıkça karşılaşılmaktadır. Bu ifadeler eğitim ve bilim, yükseköğretimle ilgili belgelerde yer almaktadır. Ayrıca bu belgelerde “bilgiye açık erişim, bilgi okuryazarlığı, eğitim alanında e-hizmetler” gibi kavramlarla sıkça karşılaşılmaktadır.

Tablo 6*Politika Belgelerinde Bilgi Sistemleri Bileşenine Ait Kavramların Geçiş Sıklıkları*

Bilgi Sistemleri	Sayı	%
Bilgi sistemleri	45	49,5
Yönetim bilgi sistemleri	26	28,6
Bilişim/bilişim standartları	11	12,0
Kütüphane bilgi sistemleri	4	4,4
Kullanabilirlik	3	3,3
Portallar, web sitesi, e-yayınlar	2	2,2
Toplam	91	100

Çalışmada incelenen resmî politika belgelerinde bilgi sistemlerine ilişkin kavramlar eğitim, kütüphane ve teknolojik alanlarda genel anlamıyla en fazla geçen kavramlardır. Bilgi sistemleri ile ilgili içerik eğitim amaçlı portallar, web sitesi, e-yayınlar gibi terimler de yer almaktadır. Portallar, web sitesi, e-yayınlar daha çok eğitim ve kütüphane ile ilgili belgelerde rastlanmıştır. Yönetim bilgi sistemleri kavramı bilgi sistemleri kapsamında en çok vurgulanan ikinci terimdir. Bu kavram kamuya ilgili belgelerde sıkça geçmektedir.

Tablo 7*Politika Belgelerinde Bilgi Altyapısı Bileşenine Ait Kavramların Geçiş Sıklıkları*

Bilgi Altyapısı	Sayı	%
Bilgi teknolojileri/altyapısı (bilgi-iletişim tek.)	46	50,0
Modern teknolojiler	15	16,0
Bilgi ağı/altyapısı	10	11,0
Telekomünikasyon teknolojileri/altyapısı	11	12,0
Basılı/elektronik yayıncılık	5	5,5
Yazılımlar	3	3,3
İnternet/nesnelerin interneti	1	1,1
4,5/5 G uygulamaları	1	1,1
Toplam	92	100

Belgelerde bilgi altyapısı bileşeni kapsamında en çok geçen kavram “bilgi ve iletişim teknolojileri”dir. Teknoloji bağlamında ise ağırlıklı telekomünikasyon ve modern teknolojilerle ilgili kavram grubu yer almaktadır. Bilgi ağı/altyapısı, telekomünikasyon teknolojileri ve altyapısı kavramları sadece teknoloji belgelerinde değil, aynı zamanda diğer alanlarda internet bağlamında da geçmektedir.

Tablo 8*Politika Belgelerinde Bilgi Yönetimi Bileşenlerine İlişkin Alt Kavramların Geçiş Sıklıkları Genel Tablosu*

Bileşenler	Sayı	%
Bilgi hizmetleri	93	25,5
Bilgi altyapısı	92	25,2
Bilgi sistemleri	91	24,9
Bilgi kaynakları	89	24,4
Toplam	365	100

Tablo 8’de görüleceği üzere, Azerbaycan Cumhuriyeti’nin eğitim, bilim ve teknoloji ile ilgili resmi politika belgelerinde en büyük bölümü bilgi hizmetleri alt alanına ilişkin olmasına karşın bilgi yönetimi bileşenlerine ilişkin kavramların tümü birbirine çok yakın oranlarda geçmektedir. Ancak bileşenlere ait kavramların toplam geçiş sayıları belgelerin kapsamı ve sayısı dikkate alındığında sınırlı düzeydedir. Bu durum, konunun bileşenler çerçevesinde birbirine yakın değerlerde ele alındığını, ancak hiçbir bileşenin belgelerde baskın veya güçlü bir biçimde yer almadığını göstermektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma kapsamında Azerbaycan Cumhuriyeti’nin ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimine yönelik yaklaşım ele alınmıştır. Bu çerçevede eğitim, bilim, teknoloji ve bilgi yönetimi alanlarıyla ilgili 1991-2023 yılları arasına ait anayasa, kanun, program, strateji belgeleri, devlet programları, genelgeler, kararnameler, yönetmelikler, tüzüklerden oluşan yasal politika belgeleri doküman analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- Yasal belgeler arasında genelgeler ve kararnameler diğerlerine göre daha fazladır. Kanunlar ve devlet programlarının sayısı birbirine çok yakınken politika ve strateji belgelerinin sayısı azdır.
- 2006-2010 döneminde genelge, 2016-2022 döneminde ise kararnameler daha fazladır. Politika ve strateji belgeleri 1991-2005 dönemlerinde görülmemektedir.

- Bilgi kaynakları kapsamında bilgi/veri üretimi ile ilgili kavramlara sıkça rastlanmıştır. Bu kavramlar bilim ve teknoloji ile ilgili kaynaklarda daha çok görülmektedir.
- Belgelerde en az geçen kavramlar ise düşünce/ifade özgürlüğüdür. Bilgi özgürlüğü kapsamında değerlendirilen bu kavramlar çoğunlukla eğitim ve bilim belgelerinde yer almaktadır.
- Bilgi kayıt ortamları (kitap, dergi, gazete, e-kaynaklar) kavramı eğitim ve kütüphane ile ilgili belgelerde yer almaktadır.
- Bilgi hizmetleri kapsamında geçen bilgi ve veri toplama, düzenleme kavramlarının yanı sıra bilgi/veri güvenliği kavramları eğitim, bilim ve yükseköğretimle ilgili belgelerde yer almaktadır. Bunun dışında “bilgiye açık erişim, bilgi okuryazarlığı, eğitim alanında e-hizmetler” gibi kavramlarla da sıkça karşılaşılmıştır.
- Bilgi sistemleri kavramları ağırlıkla eğitim, kütüphane ve teknoloji alanlarındaki belgelerde geçmektedir. Eğitim amaçlı portallar, web sitesi, e-yayınlar gibi terimler bilgi sistemleri kapsamında değerlendirilmiştir. Bu ifadelerle eğitim ve kütüphane ile ilgili belgelerde de karşılaşılmaktadır.
- Yönetim bilgi sistemleri kavramı bilgi sistemleri kapsamında ele alınmıştır. Bu kavram genellikle kamuyla ilgili belgelerde yer almıştır.
- BİT bilgi altyapısı bileşeninde geçmektedir. Bu bileşende teknoloji alanında telekomünikasyon ve modern teknolojilerle ilgili ifadelerle karşılaşılmaktadır.
- Teknoloji ile ilgili belgelerde bilgi ağı/altyapısı ve telekomünikasyon teknolojileri/altyapısı kavramları yer alırken bu terimler aynı zamanda internetle ilgili olarak da kullanılmıştır.
- Bilgi yönetimi alt bileşenlerinin resmî politika belgelerinde eşit değerde algılandığı ve değerlendirildiği ancak güçlü biçimde yer almadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla bilgi yönetimine ilişkin yaklaşımın zayıf kaldığı söylenebilir.

Elde edilen bulgular çerçevesinde, ‘Azerbaycan Cumhuriyeti’nin ulusal eğitim, bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimi yaklaşımının geliştirilmesi gerektiği’ sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanarak şu öneriler yapılabilir:

- **Politika ve strateji belgelerinin sayısının artırılması:** Bilgi yönetimi alanında kapsayıcı ve uzun vadeli hedefleri belirleyen politika ve strateji belgeleri hazırlanmalı; özellikle 1991–2005 döneminde görülen eksikliklerin tekrar etmemesi için düzenli olarak stratejik planlama yapılmalıdır.
- **Bilgi yönetimi kavramlarının güçlendirilmesi:** Belgelerde yer alan bilgi/veri üretimi, bilgi güvenliği, açık erişim gibi kavramların kapsamı genişletilmeli; düşünce ve ifade özgürlüğü gibi az yer verilen kavramlar daha güçlü biçimde vurgulanmalıdır.
- **BİT altyapısının bütüncül geliştirilmesi:** Eğitim, kütüphane, bilim ve teknoloji alanlarında kullanılan bilgi sistemleri ve BİT altyapısı, ulusal çapta ortak standartlarla güçlendirilerek veri paylaşımı, e-hizmetler ve açık erişim portalları desteklenmelidir.
- **Kurumsal bilgi yönetim kültürünün yerleşmesi:** Kamu kurumları, üniversiteler ve araştırma merkezleri arasında bilgi yönetimi süreçlerinin standartlaştırılması, yönetim bilgi sistemlerinin etkin kullanımını sağlayacaktır.
- **Eğitim programlarında bilgi yönetimi farkındalığı:** Eğitim politikalarında, bilgi okuryazarlığı ve dijital becerilerin artırılmasına yönelik içerikler zorunlu hale getirilmeli; öğretmen ve akademisyenlere bilgi yönetimi uygulamaları konusunda sürekli eğitim verilmelidir.

Araştırma sonunda elde edilen bulgular, Azerbaycan Cumhuriyeti’nin eğitim, bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimi alanında sınırlı bir yaklaşım benimsediğini ortaya koymuştur. İncelenen belgelerde bilgi yönetimi alt bileşenlerine değinilmekle birlikte, bu unsurların bütüncül bir strateji çerçevesinde ele alınmadığı görülmüştür. Özellikle politika ve strateji belgelerinin sayısının azlığı, stratejik yönün geliştirilme gerekliliğini göstermektedir. Bilgi yönetiminin yalnızca teknik bir altyapı konusu olarak değil; bilgi üretimi, paylaşımı, güvenliği ve etik boyutlarını kapsayan çok katmanlı bir politika alanı olarak ele alınması gerekmektedir. Bu yaklaşım, ulusal düzeyde sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu, bilgi temelli karar alma süreçlerini güçlendirecek ve Azerbaycan’ın küresel bilgi toplumundaki konumunu pekiştirecektir. Etkili bilgi yönetimi politikaları yalnızca mevcut bilgi kaynaklarını düzenlemekle kalmaz, aynı zamanda bilginin üretilmesini, doğru kanallardan yayılmasını ve toplumun her kesimine erişimini güvence altına alır. Bu bağlamda Azerbaycan’ın, eğitimden teknolojiye tüm alanlarda bilgi yönetimini merkezî bir politika eksenine haline getirmesi hem ulusal

inovasyon kapasitesini artıracak hem de bilgiye dayalı bir kalkınma modelinin temellerini güçlendirecektir. Böylece Bağımsızlığını 1991 yılında kazanan ve genç sayılabilecek Azerbaycan Cumhuriyeti, bilgi yönetimine ilişkin güçlü, kapsayıcı ve çok boyutlu bir yaklaşımı ile eğitim, bilim, teknoloji ile ilgili politika belgelerine yansıtarak uygulamayla birlikte bu alanlar gelişecektir. Bu durum ülkenin kalkınmasını sağlamak ve bilgi toplumuna dönüşümünü gerçekleştirmek için yapılacak çalışmaların organik parçası olacaktır.

Etik Standartlar ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazar herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur.

Yazar Katkı Beyanı: Yazarlar eşit oranda katkı sağladıklarını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yoktur.

Kaynakça

- Alekberov, A. (2022, 2 Temmuz). Azerbaycan'ın modern eğitim sistemi ve sorunları. *Tehsil.biz*. <https://tehsil.biz/news/az/41210/Azrbaycann-masir-thsil-sistemi-v-problemlri>
- Azerbaycan bilgi teknolojileri alanında bölgesel bir merkez hâline geliyor. (2010, 15 Ağustos). *Azərbaycan*, s. 1. <http://anl.az/down/meqale/azerbaycan/2010/avqust/130644.htm>
- Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı. (1998). 460 sayılı *Enformasyon, Bilgilendirme ve Bilgi Güvenliği Kanunu*. <https://e-qanun.az/framework/3525>
- Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı. (2005). 1024 sayılı *Bilgi Edinme Kanunu*. <https://e-qanun.az/framework/11142>
- Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı. (2009). “2009-2015 yılları Azerbaycan Cumhuriyeti'nde Bilimin Gelişimine Yönelik” *Ulusal Strateji* (255 sayılı Genelge). <https://e-qanun.az/framework/17199>
- Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı. (2011). “2011-2015 Yıllarında Azerbaycan Gençliği” *Devlet Programı* (1621 sayılı Genelge). <https://e-qanun.az/framework/21898>
- Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı. (2012). *Azerbaycan 2020: Geleceğe Bakış Kalkınma Konsepti* (Kararname). <https://e-qanun.az/framework/25029>
- Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı. (2014). “2014-2020 yılları Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Bilgi Toplumunun Geliştirilmesine Yönelik” *Ulusal Stratejisi* (359 sayılı Genelge). <https://e-qanun.az/framework/27456>
- Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı. (2016). “2016-2020 yılları Azerbaycan Cumhuriyeti'nde Bilgi Toplumunun Geliştirilmesine İlişkin Ulusal Stratejinin Uygulanması” *Devlet Programı* (2345 sayılı Genelge). <https://e-qanun.az/framework/33717>
- Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı. (2021). *Azerbaycan 2030: Sosyo-ekonomik Kalkınma için Ulusal Öncelikler* (Genelge). <https://president.az/az/articles/view/50474>
- Azerbaycan Cumhuriyeti Dijital Kalkınma ve Ulaştırma Bakanlığı. (2022). *Bilişim teknolojiler*. <https://mincom.gov.az/az/view/pages/10/>
- Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi. (2022). *Kuruluş tarihi*. <https://science.gov.az/az/pages/istoriya-osnovaniya>
- Azerbaycan'da bilimin gelişimi devlet politikasının temel önceliklerden biridir. (2022, 27 Mart). *Azertac*. https://azertag.az/xeber/Azərbaycanda_elmin_inkisafi_dovlet_siyyasetinin_esas_prioritetlerinden_biridir-2066141
- Bir, B., & Karabay, M. E. (2014). Investigating the influence of attitudes and behaviours of knowledge professionals on the effectiveness of knowledge management system: A study on Turkish

- corporations. *Türk Kütüphaneciliği*, 28(4), 474-495. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/807960>
- Braman, S. (2011). Defining information policy. *Journal of Information Policy*, 1, 1-5. https://www.researchgate.net/publication/281600906_Defining_Information_Policy
- Ekici, S. (2021). *Ulusal bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimine yaklaşım: Türkiye için bir strateji ve eylem planı model önerisi* [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Hacettepe Üniversitesi Açık Erişim Sistemi. <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/23699/Selda%20Ekici%20Doktora%20Tezi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Ekici, S., & Yılmaz, B. (2020). Türkiye'nin ulusal bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimine yaklaşım: 2000 yılı sonrası için bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*, 60(2), 505-533. <https://doi.org/10.33721/by.1012906>
- Erbaş, E. P., & Yılmaz, B. (2021). Azerbaycan'ın ulusal bilgi toplumu politikasında kütüphane kurumuna yaklaşım ve bir model önerisi. *Bilgi Yönetimi*, 4(1), 107-121. <https://doi.org/10.33721/by.780476>
- Erdemir, E., & Koç, U. (2009). Bilgiyi yönetmek mümkün mü? Eleştirel yönetim çalışmaları çerçevesinde bilgi yönetimi. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 4(2), 155-166. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/40482>
- Gurbanlı, T. (2010, 19 Haziran). Azerbaycan eğitimi: Geçmiş ve bugün. *Ses*, s. 11. <http://www.anl.az/down/meqale/ses/2010/iyun/125377.htm>
- İsmayilov, N., & Yusifova, S. (2022). Bilgi toplumu ve modern gelişim aşaması. *Scientific Work International Scientific Journal*, 16(9), 15-20. <https://doi.org/10.36719/2663-4619/82/15-20>
- Karadeniz, Ş. (2019). *Türkiye'deki halk kütüphanesi sisteminin değerlendirilmesi ve bir ulusal halk kütüphanesi stratejisi önerisi* [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Hacettepe Üniversitesi Açık Erişim Sistemi. <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/22142/%c5%9eenol%20Karadeniz-doktora%20tezi%20son-%20yeni.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- Karadeniz, Ş., & Yılmaz, B. (2016). Türkiye'nin 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'nda kütüphane kurumuna yaklaşım. *Türk Kütüphaneciliği*, 30(1), 59-83. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/805655>
- Karadeniz, Ş., & Yılmaz, B. (2020). Türkiye'deki halk kütüphaneleri için ulusal strateji ve eylem planı geliştirme süreci: Durum değerlendirmesi ve bir model önerisi. *Bilgi Dünyası*, 21(2), 299-349. <https://doi.org/10.15612/BD.2020.558>
- Kasap, M. (2020). 21. Yüzyıl yönetici yeteneklerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma; İstanbul ve Bursa örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(3), 1037-1052. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1296534>
- Kaya, Z., & Şahin, M. (2013). *Araştırma yöntemleri ve teknikleri*. Eğitim Yayınevi.
- Keohane, R., & Nye, J. S. J. (1998). Power and interdependence in the information age. *Foreign Affairs*, 77(5), 81-94.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 170-189. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1156348>
- Koçak, A., & Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim*, 4(3), 21-28. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/177956>
- Köroğlu, A. S. (2015). Literatür taraması üzerine notlar ve bir tarama tekniği. *İTÜ GİDB Dergisi*, 1, 61-69. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1044916>
- Külcü, Ö. (2018). *Bilgi kuramı ve bilgi yönetimi: Kuramsal bilginin oluşumu ve toplumsal bilgiye dönüşümü*. Hiperlink Yayınları.

- Montviloff, V. (1990). *National information policies: A handbook on the formulation, approval, implementation and operation of a national policy on information*. UNESCO.
- Odabaş, H. (2007). Bilgi yönetimi. H. Odabaş ve H. Anameriç (Yay. Haz). *Bilgi içinde* (s. 99-108). Referans Yayıncılık
- Öztürk, K. İ. (2009). *Bilgi yönetimi sürecinde bilginin paylaşılması ile ilgili bir araştırma* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=8_YqQsgcRzHWmBvETP87-w&no=UlpPNqcebc5uFyGnigxbFA
- Selvi, Ö. (2012). Bilgi toplumu, bilgi yönetimi ve halkla ilişkiler. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3, 191-214. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/83906>
- Sungur, T. Z. (2014). Bilgi yönetimi (BY) nedir? *Türk Kütüphaneciliği*, 28(4), 669-674. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/807984>
- Şeşen, Y. (2024). Türkiye Cumhuriyeti hükümet programlarında bilgi politikaları (1920-2018). *Bilgi Yönetimi*, 7(2), 179-200. <https://doi.org/10.33721/by.1526183>
- Şeşen, Y., & Şeşen, E. (2025). Türk kamu yönetiminin bilgi toplumuna dönüşüm niyet-eylem uyumuna yönelik bir araştırma: Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin stratejik planlarının analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 39(2), 107-153. <https://doi.org/10.24146/tk.1583426>
- Uçak, Ö. N. (2010). Bilgi: Çok yüzlü bir kavram. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 705-722. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/812094>
- Uçkan, Ö. (2006). Bilgi politikası ve bilgi ekonomisi: Verimlilik, istihdam, büyüme ve kalkınma. *Bilgi Dünyası*, 7(1), 23-48. <https://bd.org.tr/index.php/bd/article/view/395>
- Ustaoglu, T. E., & Akyol, M. E. (2021). Bilgi yönetimi ve bilgi yönetimi modelleri üzerine kavramsal ve kuramsal bir inceleme. *BEYDER*, 16(1), 23-37. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1485914>
- Yılmaz, B. (1997). Ulusal bilgi politikası: Kuramsal bir yaklaşım. 33. *Kütüphane Haftası Bildirileri* içinde. Türk Kütüphaneciler Derneği. <https://openaccess.hacettepe.edu.tr/xmlui/handle/11655/11588>
- Yılmaz, B. (2018). *Türkiye’de eğitim politikası ve kütüphane*. Art Basım.
- Yılmaz, B., & Aydın, H. (2011). Bilgi politikası konusundaki uluslararası çalışmalarda kütüphane kurumuna yaklaşım: Avrupa Birliği Lizbon Stratejisi ile Birleşmiş Milletler Dünya Bilgi Toplumu Zirvesi. *Bilgi Dünyası*, 12(1), 46-69. <https://bd.org.tr/index.php/bd/article/view/221/217>
- Yılmaz, B., & Dalkıran, Ö. (2012). Türkiye’nin bilim-teknoloji politikalarında kütüphane kurumuna yaklaşım. *Bilgi Dünyası*, 13(1), 57-81. <https://doi.org/10.15612/BD.2012.168>
- Yılmaz, M. (2009). Enformasyon ve bilgi kavramları bağlamında enformasyon yönetimi ve bilgi yönetimi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 49(1), 95-118. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2153338>